

**'OUA 'E TA'OMIA HA
KONGA 'O E SINÓ**

'OKU MAHU'INGA 'A HO KILÍ

FOUNGA KI HONO

TA'OTA'OFI HA NGA AHI

LAVEA 'E ALA HOKO

'I 'API MEI HANO

TA'OTA'OMIA 'O HA

NGAAHI KONGA

'O E SINÓ

KO E HĀ HA LAVEA 'OKU HOKO MEI HANO TA'OTA'OMIA 'O E SINO?

'I he taimi 'okú ke tangutu pe tokoto fakafa'ahitaha ai 'i ha vaha'a taimi lōloa, 'oku malava ke maumau ai 'a ho kilí mo ho kakanó.

Ko e maumau ko 'ení 'e ala kamata pē mei ha fo'i fakamohomoho (blister) 'o a'u ki ha mata'i lavea loloto, 'a ia 'e lava ke faingata'a hano faito'o. Kapau te ke lavea meí ha ta'ota'omia 'o e sinó, 'e ala laui māhina ha'o fakaakeake mei ai.

Ko e ngaahi lavea 'i hono ta'ota'omia 'o e sinó 'oku toe 'iloa ia ko e pala mohenga (bed sores), pala ta'ota'omia (pressure sores), ngaahi feitu'u ta'ota'omia 'i he sinó (pressure areas), pe kili palapalangia (pressure ulcers). 'E lava ke kamata 'eni 'i ha ngaahi laui houa pē.

Ko e fuofua faka'ilonga 'o ha lavea tupu meí ha ta'ota'omia ko ha liliu 'a e lanu 'o e kilí 'a ia 'oku 'ikai liliu 'o lanu hinehina 'i he taimi 'oku fota'i aí. Ko e kakai kili lanu maamá 'oku fa'a fakakulokula honau kilí, pea ko e kakai 'oku kili lanu fakapōpō'ulí 'oku fa'a lanu vāleti pe lanu pulū honau kilí 'o nautolu.

Te ke ala ongo'i ta'efiemālie pe felangaaki foki.

‘E ANGA FĒFĒ HA’Á MO FAKA’EHI’EHI MO HO’O TOKOTAHA TAUHÍ MEÍ HA HOKO ‘A HA NGA’AHI LAVEA MEI HANO TA’OTA’OMIA ‘O HA NGA’AHI KONGA ‘O HO SINO?

Kapau ‘okú ke ‘i ho mohengá:

- toutou mafuli ‘i ha houa ‘e ua ki he tolu, he ‘e lava ke tokoni ha ki‘i mafuli si‘i pē
- ngāue‘aki ha ‘ū pilo ke ta‘ofi ho ongo tuí mo ho ongo kia‘iva‘é mei ha‘á na fepā‘aki, tautautefito ki ho‘o tokoto fakatafá
- feinga ke ‘oua ‘e manuminumi ho tupenu ‘ufi‘ufi mohengá
- kapau ‘okú ke tangutu ‘i ho mohengá, tokanga‘i he ‘e malava ke hoko ha‘o heke hifo ‘i he mohengá ke lavea ai ho ongo fo‘i moluú mo ho mui‘iva‘é
- kole ha tokoni kapau ‘okú ke fiema‘u ‘eni.

Kapau ‘okú ke tangutu:

- male‘ei atu ki mu‘a ke fakama‘ama‘a ho sinó, pe ko ha‘o female‘ei holo ki ho ongo tafa‘aki ‘i ha ngaahi laui miniti ‘i he haafe houa kotoa pē.

'OKÚ KE TU'U LAVEANGOFUA NAI?

Te ke ala lavea ange 'i hano
ta'ota'omia ho kilí kapau 'oku:

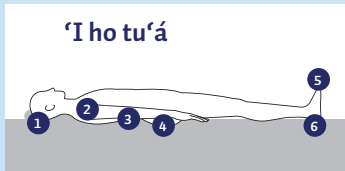
- ke tangutu pe tokoto 'i ha ngaahi vaha'a taimi lōloa
- hauhau ho kilí mei ha'ō pupuha'ia pe meí ha 'ikai mapule'i 'a ho'ō tu'uofí
- mole 'a e ongo 'i ho sinó pe kovi 'a e fetafeaki 'a e totó
- 'ikai ke ke kai ha me'atokoni fakatupu mo'ui lelei pe lahi 'a ho'ō inú
- toutou ngāue'aki ha me'angāue fakafaito'ō 'oku tau pe fakapipiki ki ho sinó.

NEONGO KAPAU 'OKÚ KE
TU'U LAVEANGOFUA,
KO E NGAHI LAVEA
MEÍ HE TA'OTA'OMIA
'O E SINÓ 'OKU
LAVA PĒ KE
FAKA'EHI'EHI
MEI AI

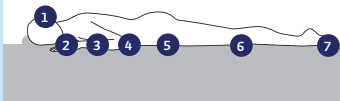
KO E FĒ 'A E NGAAHI KONGA 'O HO SINÓ 'OKU TU'U LAVEANGOFUA TAHA?

'Oku lahi taha 'a e hoko 'a e ngaahi lavea 'i hono ta'ota'omia 'o e sinó 'i he feitu'u 'oku tō lahi taha ki ai ho mamafá pea mo e feitu'u 'oku ofi ai 'a ho huí ki ho kilí.

- 1 'Ulú
- 2 Ongó umá
- 3 Ongó tui'inimá
- 4 Fo'i moluú
- 5 Louhi'iva'é
- 6 Ongó mui'iva'é

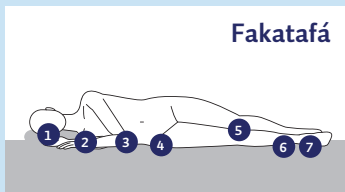

'I ho kongá ki mu'á

- 1 'Ulú
- 2 Kumukumú
- 3 Fatafatá
- 4 Tui'inimá
- 5 Konga fakafefiné/ fakatangatá
- 6 Tuí
- 7 'Ulu'ulu'iva'é

- 1 Telingá
- 2 Umá
- 3 Tui'inimá (tu'a)
- 4 Konga lotó (hip)
- 5 Tuí (loto/tu'a)
- 6 Kia'iva'é
- 7 Ongó mui'iva'é

Tangutu ki 'olungá

- 1 'Ulú
- 2 Umá
- 3 Konga ki lalo 'o ho tu'á
- 4 Fo'i moluú
- 5 Ongó mui'iva'é

Kapau 'e kamata mamahi ha taha 'o ho ngaahi kongá ni, talanoa mo ho'o tokotaha ngāue fakapolofesinale ki he mo'ui leleí.

KO E HĀ HA TOE ME'A KE KE FAI KE TOKONI?

- Ma'u ha me'atokoni 'oku fakatupu mo'ui lelei pea inu ke lahi 'a e vai.
- Tauhi ho kilí ke ma'a mo mātu'u.
- Kole atu ki ho'o neesí ke tokoni atu 'i ha 'ikai ke ke mapule'i 'a ho'o tu'uofí.

'E lava ke tokoni atu 'a ho'o neesí, tokotaha fakamālohisinó, tokotaha faito'o fotofotá, toketaá, pe tokotaha mataotao ki he me'atokoni ke ke palani 'a ho tauhi ke ta'ota'ofi ha hoko 'a ha lavea meí he ta'ota'omia ha ngaahi konga 'o ho sinó.

FAKAMAMATU ATU KI HO KAU TAUHI:
TOKONI MAI KE FULIHI AU
'OUA 'E TA'OMIA HA
KONGA 'O E SINÓ

**NEW ZEALAND
WOUND CARE
SOCIETY**
www.nzwcs.org.nz

**MINISTRY OF
HEALTH**
MANATŪ HAUORA

**HEALTH QUALITY & SAFETY
COMMISSION NEW ZEALAND**
Kupu Taurangi Hauora o Aotearoa

Te Kaporeihana Awhina Hunga Whara
PREVENTION. CARE. RECOVERY.

Na'e to'o 'eni meí he nāunau na'e fo'u 'e he Counties Manukau Health mo e Auckland District Health Board.